

la flama de la llengua

Cançó del raier

Só fill del Noguera,
dins un rai nasquí;
ma esposa és raiera,
raier vull morir.

El bon temps del fadrinatge
el passí fent de cuer,
mes com tinc seny i coratge
prompte em feren davanter.
D'eix cavall de la riera
prenc la brida barroera,
i als torrents i a la ribera
vaig dient: «Pas al raier!»

Des del marge el rai cordejo
si li costa de passar,
pels congostos barraquejo
com serpent pel pedregar.
Quan per una ensopegada
s'esdevé una embarrassada,
dono al rai una girada
que el fustam torna a aviar.

De cinc trams els rais avio
de la Pobla a Balaguer,
els empenyo i els arrio
com sa rua el traginer.
Tot sovint el rai s'apunta;
quin treball si es desconjunta,
trabucant aquell que el munta
com cavall al cavaller!

Un matí la gent d'Esterrí
m'alça el coure tot cridant,
que m'enduia cap a Gerri
el feixuc Mall de Rol·lan.
Jo, veient que al meu darrera
la vall tota s'espervera,
part damunt de la ribera
el llancí del rai estant.

De les bigues que he enraïades,
se'n farien galions,
galions per les armades
de deu regnes i nacions;
pins i faigs duc cada dia,
d'avetars no en deixaria,
fins i tot enraïaria
les muntanyes a crostons.

Tot baixant rais a la plana,
cinquanta anys hi he baixat,
que és un rai la vida humana,
en té deu cada tramet;
i davalla fugitiva
rodolant de riba en riba
fins que al mar sens vora arriba
de la fonda eternitat.

Jacint Verdaguer

Detall esperançador

Obrint la flamant *Gramàtica del català contemporani* (GCC), obra d'un gran equip de professors universitaris capitanejats per Joan Solà i publicada el mes de juny proppassat, trobem ja en el pròleg un detall esperançador; concretament, l'anunci indirecte d'una rectificació que des de fa anys s'ha sol·licitat —explícitament per part de molts i implícitament per part de molts més— i que també hem demanat des d'aquestes pàgines. Vegem, doncs, què diu el text en qüestió (GCC, p. XVI):

Al moment de tancar aquesta obra (octubre del 2001), no hem rebut resposta a la consulta feta a l'IEC sobre certs casos de l'escriptura de paraules compostes i derivades, i per tant hem aplicat, en aquest punt, el criteri que sembla que es donarà després de la revisió que actualment fa de l'ortografia l'esmentada autoritat lingüística.

Es refereix a la revisió, per part de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, de les noves normes sobre l'ús del guionet en els mots compostos que l'acadèmia va emanar entre els anys 1995 i 1996. Aquestes noves normes, com és sabut, han estat molt criticades, pels grans inconvenients que comporten, sobretot en dos casos: en el del prefix tònic *ex* i en el dels adjectius coordinats el primer dels quals revesteix una forma sàvia terminada en *o*. Doncs bé, la GCC escriu l'esmentat prefix amb guionet (p.e., *ex-diputat*, p. 762) i també escriu amb guionet els adjectius coordinats del tipus esmentat (p.e.: *galaico-portuguès*, p. 5; *caracterització articulatòrio-perceptiva*, p. 37).

Bo i aplaudint la iniciativa dels responsables de l'esmentada gramàtica, voldríem fer tres peticions:

- A la Secció Filològica els demanem que facin una revisió a fons de les «noves normes» dels anys 1995-96 en el sentit de tenir en compte la gran utilitat del guionet i, evitant el parany de buscar falses «regles fàcils», tornar a una normativa com més semblant millor a la tradicional que ens va llegar Fabra i que, per una banda, escau a la fesomia fonètica del català i, per l'altra, posa la nostra llengua al costat de les altres llengües de cultura amb característiques semblants (especialment el francès i el portuguès).

- En espera d'una rectificació a fons, també demanaríem a l'acadèmia que, provisionalment, emetés algun comunicat que «liberalitzés» la qüestió; és a dir, que deixés als usuaris la llibertat d'emprar la normativa tradicional, almenys en alguns aspectes (com els que es reflecteixen en la GCC).

- Als usuaris de la llengua (escriptors, editorials, publicacions, organismes, etc.) els proposem que imitin el que ha fet una obra de referència com és la GCC tornant a posar el guionet (si és que, per escrúpols disciplinars o per altres causes, l'havien tret) almenys en els casos en què la GCC ho fa.

Confiam que el seny s'imposarà i que, a partir d'aquest «detall», podrà créixer l'esperança dels qui ens preocupem per la nostra malmenada llengua.◆